

Ainm an Tionscadail	Tionscadal Béaloidis Ghaeltacht Thír Chonaill
Buntaifeadadh	T13
Ainm an Agalláí	Bridie Joe McKechnie
Ainm an Agallóra	Dónall Dinny Ó Gallachóir
Dáta an Agallaimh	07/04/2006
Suíomh an Agallaimh	An Luinnigh, Doirí Beaga
Ainm an Tras-scríbhneora	Gráinne Ní Eireamhóin
Níl ach píosaí áirithe de thras-scríbhinn an agallaimh ar fáil anseo.	

gáire)

(sos)

(--)

`_____`

`_____` +'

....

[]

Tús bréige

Focal dothuigthe

Níos mó ná focal amháin dothuigthe

Beirt ag caint ag an am amháin

Nóta déanta ag an tras-scríbhneoir

DÓNALL: Agus tosóidh muid a Bhrídie an áit a tógadh agus an áit a rugadh agus a tógadh tú istigh an oileán Inis Méain.

BRIDIE JOE: Sin, sin an áit a togadh agus a rugadh

DÓNALL: Agus i ndiaidh sin rachaidh muid go hAlbain agus rachaidh muid thart fríd (BJ: thart fríd) an Lagan agus achan rud eile. Ach scor ar bith Bridie, inis domh fán éirí anois in Inis Méain an dóigh rudaí a bhí ansin nuair a bhí tú óg, cailín óg

BRIDIE JOE: Bhuel, shíl muidne go raibh sé iontach maith.

DÓNALL: Nach bhfuil `_____` sé.

BRIDIE JOE: Ligeann a rá ni bhfuair `_____` `_____` amach as achan teach. Is cuma duine ag/ar shiúl ag áirneál, rud nach bhfuil ann anois. Áirneál ar bith anois ann, ah bhí achan breá ann. Shíl mé go raibh ar scor ar bith.

DÓNALL: Bhí dorais foscailte.

BRIDIE JOE: Dorais foscailte ag achan duine amach as a teach. Cuideofá achan duine srian eile/uile. Bhí de mhór time, gheofá bainne úr o duine in teacht eile, bhí achan duine ag cuidiú, bhí siad iontach maith mar sin.

DÓNALL: Bhi achan duine bréa `_____` le chéile

BRIDIE JOE: Bhí, bhí. Bhí achan duine cuideacha ón `_____` le chéile. Sin an dóigh a raibh muid. But ah well `_____` go deir sé. Duine a mbíonn scoil ansin staire, shíl mé go mbeidh siad `_____` an domhnais agus sílim go fóill.

DÓNALL: Agus sea.

BRIDIE JOE: Sílim é go fóill `_____` ++

DÓNALL: Deireann sé sin. Inis domh fán `_____` scoile, a Bhrídie. `_____`+` a scoil.

BRIDIE JOE: Chaithfeá é a dhéanamh go díreach. Chaithfeá scoil a dhéanamh. But achan duine folash rudaí mar sin ann. Chaithfeá a fháil amach as do chuimhneas, folaire a dhéanamh deireadh amuigh sa Gheimhreadh. Chaithfeá, ní chaithfeá a bheith ar scoil achan lá ansin agus tuigim cuid an talamh (??) uilig istigh sa farraige, tá níos leith t-am le deireadh iompar de rinne suas ansin.

DÓNALL: Rinne tú sin Bridie? Border le `_____`+`.

BRIDIE JOE: Rinne mé sin go leor de sin. Rinne mé go leor de sin. Bhí mé mar an comhair seandúine istigh ansin `_____` a fhios agam. `_____`+` mar a gcomhar ann. Leím ó ceag go ceag `_____`+` cad é bhí amharc úr agam.

DÓNALL: Agus bhí sin meas `_____`+`

BRIDIE JOE: Bhí sé meas a obair. Bhí tú a dhul láidir a bheith air.

DÓNALL: Ummh.

BRIDIE JOE: Bhí tú láidir agus cad é a bhí le haighaidh againn? Neart prátaí síos rudaí. Gheobhaidh muid, gheobhaidh feoil againne ro-mhinic an t-am sin.

DÓNALL: Ní dhéarfainn é.

BRIDIE JOE: Ní `_____'. Cearc b'fhéidir, ba cheart domh. Beadh muice corr uair againn. B'fhéidir go raibh. Ní raibh gá/gan uilis mar sin ar scor ar bith againn.

DÓNALL: Inis domh fán/fan bhardúil aníos an family. An raibh asal agaibh a Bhrídie nó?

BRIDIE JOE: Bhuel haghaidh ort aníos ar na carraigeacha leis an asal agus rinne an asal maith go dtí na cuimhrean ansin é. Asal agus carr a bhí `_____´ sé.

DÓNALL: `_____´ baint agus bhí

BRIDIE JOE: Bhí. Oh, bhí sé `_____´ baint uilig go léir.

DÓNALL: Iompar aníos le clíodh/críol, creidim?

BRIDIE JOE: Clíodh uaidh de `_____´, iompar, túistiún a rá amach, sabhálann a rá amach as, taobh amuigh.

DÓNALL: Sin mar a gcluaistear.

BRIDIE JOE: Aye. Agus rachainn abhaile agus ní raibh leithreas ar rud `_____´ leis ach an oiread ann. A fháil isteach. Chaithfeá just washáil agus a bheith ar shiúl.

DÓNALL: Bheifí sin an rud a tharlú agus bheifí.

BRIDIE JOE: Bheifí sin, sin an leas a bheith ag dul ag an talamh. Sin an leas a bheith ag dul ag an talamh. Ag dul siar le, right enough.

DÓNALL: Sea. So, bhí do chaighdeán i léir corraiceacht, bhí cúpla ceann amhlaidh agaibh, a Bhrídie?

BRIDIE JOE: Oh, dhá bhó ag achan teach an t-am sin. Dhá bhó ag achan teach. Sin atá againn uilig clíodh, dhá bhó. Ceann acu deichiúr b'fhéidir, ar an comharsana uilig bainne duit. Ní rud ar bith de dhíobháil mar sin ort. Oh, bhí '____', bhí iontach closáilte le chéile.

DÓNALL: Bhí.

BRIDIE JOE: Is cuma cad é a bhí de dhíobháil ort '____+' é, aye.

DÓNALL: So, tá léir rovers rud mar sin fosta, creidim, a Bhrídie.

BRIDIE JOE: Shíl mé go raibh go leor. Cause na blianta deireanach, ní raibh '____+' a dhéanamh.

DÓNALL: An bhfuil do '____+' go holc '____+'.

BRIDIE JOE: Bhuel, d'ímigh cuimhne aige. Nuair a sé gá sa phortais, d'ímigh cuimhne aige. Bhí sé b'éigean domh '____'. Na blianta deireanach istigh an oileán, bhain mé prátaí '____+' mé anall, anall is. Bhí mé anall '____+' anall gur bhain mé '____' na pbrataí istigh an oileán. Bhí mo mháthair thall anall, bhí muid, bhuel, operation. Spot a bhí anseo aici, time ansin anall agus bhain muid na prátaí uilig istigh an oileán.

DÓNALL: Sea.

BRIDIE JOE: An bliain sin. `_____'. Oh, difir mise crua, níos crua ná chuid eile den teaghlach, you know?

DÓNALL: An bhfuil tusa Bó Fhinne, b'fhéidir `_____+'

BRIDIE JOE: Ní hea. Bhí Mary ansin. But bhí Mary ar shiúl iontach óg.

DÓNALL: Oh, sea.

BRIDIE JOE: Aye, Mary. Ar shiúl. Amach agus `_____´ thall ar ais go raibh sí cúig bliana déag.

DÓNALL: Do bharúil tú féin ansin go bhfuair sé bás go óg?

BRIDIE JOE: `_____´. Fuair sé, bhuel sixty seven a bhí sí.

DÓNALL: Sin `_____´ óg.

BRIDIE JOE: Aye, aye. Sixty seven a bhí sí.

DÓNALL: Inis domh ansin, a Bhrídie rinne tú amach gur caithfidh, gurbh éigean duit imeacht, b'éigean duit imeacht an Lagan go hóg.

BRIDIE JOE: B'éigean do achan duine imeacht an t-am sin. Níl a dhath agat ar bith.

DÓNALL: Inis domh fán, inis domh anois do chuimhne ar sin a Bhrídie.

BRIDIE JOE: Tá cuimhne agam a dhul amach ar an Lagan. Oh, chuaigh muid amach ar an bhus, mo mháthair amach go Leitir Ceanainn agus.

DÓNALL: Amach ar an Raibeal.

BRIDIE JOE: Amach ar an Raibeal. Bhí a fhios agam mar a dóigh dhíolfaí. Dhíolfadh siad bó nó gceannódh siad bó, sin an dóigh a raibh.

DÓNALL: Oh leoga a bhí.

BRIDIE JOE: Sin dó., ach sin an dóigh a raibh sé. *Aye.* Thuas. Landáil mé. Chuaigh, an chéad bhliain a bhí mé thuas in Omagh. Ní raibh an teach sin go holc.

DÓNALL: Ar, ar, ar. Rinne do mháthair amach conradh leis an fhear eile, déarfá?

BRIDIE JOE: Sea, sin an dóigh a raibh sé go díreach. Dóigh chéanna a mbeifeá ag díol bó nó ceannacht bó. Sea, sin an dóigh a raibh sé.

DÓNALL: Caidé an turastail a rinne sí amach?

BRIDIE JOE: Bhuel sé phunt a bhí agam fá choinne sé mhí an chéad uair, chéad bhliain. Chuaigh mé amach agus tá sé phunt agus deich scillinge agam, chuaigh mé ag Barton Woods ansin.

DÓNALL: So, raibh tú i do chailín óg go leor, déarfainn go raibh.

BRIDIE JOE: Ah, cuig bliana déag mairim nuair a chuaigh mé amach ansin, *aye.*

DÓNALL: Agus cá háit a deachaigh tú?

BRIDIE JOE: Chuaigh mé amach ansin idir Doire agus an tSrath Bán. An darna uair a chuaigh mé amach, bhuel ní tháinig mé isteach ariamh. D'fhág mé an teach a bhí thuas ansin agus *back* isteach go Leitir Ceanainn agus chuaigh mé ag fear eile ansin, agus, bhí.

DÓNALL: Agus cé, c'ainm a bhí ar an chéad fhear a deachaigh tú aige, a Bhrídie?

BRIDIE JOE: Ná greannmhar níl cuimhne agam c'ainm a bhí orthu. *But, eh, farmer* mór a bhí ann, *but* máistreás scoile a bhí sa bhean. *But,* ní raibh sin iontach trom. Ní raibh obair iontach throm, trom ansin.

DÓNALL: Ní raibh. Agus cen pháirt a deachaigh tú ann?

BRIDIE JOE: *Omagh.*

DÓNALL: *Omagh.*

BRIDIE JOE: *Aye,* taobh amuigh d'*Omagh* go díreach a bhí mé.

DÓNALL: Sea.

BRIDIE JOE: Agus ansin chuaigh mé ag, ag Barton Woods agus bhí mé idir an tSrath Bán agus Doire ansin. Trasna ua Saint Johnston. Sin an áit a bhfuil.

DÓNALL: Sea, sea.

BRIDIE JOE: Bhí *farmer* mór ansin. Bhí, bhí *fifty*, bhí caoga agus a dó eallach a bhí aige.

DÓNALL: Oh, Jesus.

BRIDIE JOE: Agus bhí duisín agamsa le bligh an t-am sin ar maidin sular bhfaighfeá braon tae.

DÓNALL: Bheifeá thusa i do shuí go luath.

BRIDIE JOE: *Oh*, chuirte i do shuí ar leath i ndiaidh a sé tú chaithfeá a ghabháil amach ag bligh eallaigh.

DÓNALL: Um, um.

BRIDIE JOE: in., in., inniu níl mé ábalta na sciatháin a thógáil. Níl iontas ar bith na sciatháin a bheith síos liomsa inniu. Dhá bhó dhéag agus rachfá isteach ansin agus gheofá braon, gheofá an tae agus thiocfadh leat spitáil frid, frid an arán a bhearfadh sí duit. Gearrtha go caol.

DÓNALL: An raibh?

BRIDIE JOE: Bhí. *Oh*, Mhaighdean Mhuire. Agus ní raibh ach cnap beag aráin ach an oiread ann. Gheofá do sháigh prátaí, oh gheofá dinnéar maith, an bhfuil a fhios agat. Prátaí agus rudaí mar sin, gheofá, neart acu sin. *Aye*.

DÓNALL: Ach leoga, thug siad ocras duit fosta.

BRIDIE JOE: Thug siad ocras cinnte duit. Thug siad ocras duit, *aye*. Agus fear deas a bhí ann san *but* ní raibh sise deas. Ní raibh sí deas, an bhean a bhí ann.

DÓNALL: Agus ansin a Bhrídie, inis domh fanfaimid leis go fóill. An chéad oíche, an chéad am sin a tháinig tú amach, dúirt tú gur fhan tú thuas i nDobhair ag daoine muinteartha duit an b'é?

BRIDIE JOE: *Aye.* Thuas i dtigh Neddy Eoghain Fheargail. C'ainm a bhí ar sé. Fear Ghracie Eoghain Fheargail. As, emm... aithne agat ar *Fergus*?

DÓNALL: *Oh,* bhí aithne agam air.

BRIDIE JOE: Bhuel, tá a fhios agat, bean *Fergus*.

DÓNALL: Sea.

BRIDIE JOE: Sin *cousin* domsa.

DÓNALL: Oh right.

BRIDIE JOE: *Aye.* Thuas i dtigh Ghracie Eoghain Fheargail.

DÓNALL: D'fhan tú thuas ansin ann.

BRIDIE JOE: D'fhan muid thuas ansin an oíche roimh..sular rachas muid ar an bhus ar maidin ansin. Amach ar an bhus ansin go Leitir Ceanainn ar maidin. *Oh,* is iomaí uair a chaith mé thuas i nDobhair. Thuas ar an Luinneach fosta ag Nellie. *Aye, aye.* Nuair a thiocthas muid amach, ní bheadh áit ar bith againn le fanacht. Is iomaí uair a thiocthas amach agus dá bhfaighfeá isteach, an bhfuil a fhios agat, nuair a d'éireodh sé garbh. Bhí muidne istigh ar an oileán, trí seachtain iomlán gan siopa ar bith, trí seachtainí nach raibh siopa ar bith againn.

DÓNALL: Nuair a tháinig stoirm mór mairim?

BRIDIE JOE: Stoirm, *aye.* Fuair achan duine cuidiú, is duine eile reáchtáil amach as tae. Gheofá tae ua dhuine inteacht ná, is cuma caidé a reácht... Bhuel ní reáchtálfá amach as plúr nó dhath mar sin. *Cos,* na málaí ocht gclocha, an bhfuil a fhios agat a cheannófa i gcónaí de phlúr. Fá choinne, bheadh sin istigh ar fad agat. Chaithfeá do

chuid arán féin a dhéanamh. Ní raibh tú ag gabháil a rith an tsiopa fá choinne *loaf* ar scor ar bith.

DÓNALL: *Oh*, ní raibh.

BRIDIE JOE: Ní raibh. *Aye*. Thiocfadh do mháthair isteach ansin, amuigh sa chuibhreann. B'é a hocht a chlog san oíche, dhá bhó le bligh aici. Cúpla toirtín aráin le déanamh acu. Bhí am cruas thuas ag na.

DÓNALL: Bhí.

BRIDIE JOE: Na seanmhná fada ó shin. Bhí.

DÓNALL: *Oh*, leoga, bhí.

BRIDIE JOE: Bhí am cruas acu. *Aye*.

DÓNALL: So, an bhfuil, an bhfuil na mná ag knitáil agus gur '_____' mar sin?

BRIDIE JOE: Knitáil, knitáil, knitáil '_____', *aye*. Bhí, knitáil

DÓNALL: Sin, sin do chuimhne, bhíochas le Dia.

BRIDIE JOE: Tá cuimhne agam, bhí mé féin ag knitail na miotóga fosta.

DÓNALL: Oh.

BRIDIE JOE: Siar '_____+'. Bhíodh caoirigh a ghearrann siad. Oh, rinne mo mháthair mhór. Agus ta cuimhne agam, ní raibh mórán pingíní ag duisín miotóga. An bhfuil a fhios agat, duisín.

DÓNALL: Tá a fhios.

BRIDIE JOE: Ní raibh mórán airgid/airgead.

DÓNALL: Beidh sibhse ansin go mór ar '_____' a/na dhaoine ag teacht isteach le(?) siopaí as tír mór.

BRIDIE JOE: Aye.

DÓNALL: An mbeadh Micí an Cope?

BRIDIE JOE: Micí an Cope agus Joe(?) '_____'.

DÓNALL: Sea.

BRIDIE JOE: Joe '_____' . Sin dá shiopa, a dhul isteach m'amsa. Agus déan stad siad '_____' ag dul isteach. '_____' airgead go leor ann. '_____' a bhí muid abhus stopadh, chluais siad istigh ar ais. Bhí '_____' Biddy Bhilly isteach ansin, bhí Kitty '_____' rachaidh sí isteach i gcónaí ansin, i ndiaidh ansin.

DÓNALL: An rachadh?

Rachadh. Ach Kitty isteach. Aye, isteach leis an tsiopa. Oh, bhí t-airgead '_____' an oileán. Bhí siad a bheith neart airgead an oileán, na siopaí.

DÓNALL: Ah, sílim. So sin a bhí na mná ag díol, na mná san oileáin ag díol.

BRIDIE JOE: What?

DÓNALL: Tá siad ag díol aois chló agus.

BRIDIE JOE: Em. Cearna/cearnra, cearna fosta sa tsamhradh ag baint carranna, ag baint carranna, ag baint carranna. Bhí sin le díol sa tsamhradh. Béardóga (= Piardóga, crawfish).

DÓNALL: Sea.

BRIDIE JOE: Díol sin uilig. Dhíol mo mháthair an t-`_____' i gcónaí a bhí sna uibheacha. Oh sin a bhí díolta ó shin na. `_____' cad e a bhí eile ag an tsiopa, bhí sin ag díol ann.

DÓNALL: Creidim sin go minic. Bhí d'fhágfadh siad `_____' tsiopa's ó airgead leo na mála, creidim, you know.

BRIDIE JOE: `_____' ní, ní bheadh mórán. But. Thosaigh, a raibh siad. Ní raibh, ní raibh gá isteach sa siopaí. Ní bhfuair, ní bhfuair sweet nó dhath ar bith mar sin isteach sna siopaí an t-am sin. But tae agus siúcra agus na rudaí everyday, rudaí a bheadh thiocfadh leo. But ní raibh am ar bith sweets nó milseáin air.

DÓNALL: Nó.

BRIDIE JOE: Ní gheobhadh na páistí, ní gheofá sweet féin, ach amach an Aifreann Dé Domhnaigh agus dhá phingin `_____' leat. Isteach `_____', c'ainm a bhí uirthi? Chit Bháin. Trasna ón hall, bhí siopa acu.

DÓNALL: Thuas ansin sna `_____' a tá tú ag rá.

BRIDIE JOE: Ní hea. `_____' ansin i nDoirí Beaga.

DÓNALL: Oh, sea.

BRIDIE JOE: As an hall i nDoirí Beaga.

DÓNALL: Tá a fhios agam anois.

BRIDIE JOE: Tá sin trasna uaidh, Chit Bháin a bhí uirthi.

DÓNALL: But, fan bomaite. Thiocfadh sibhse '_____', an dtiocfadh siad amach an darna cheann nó na '_____'

BRIDIE JOE: Bhuel, de thairbhe, triú '_____' a bheith againne, againne. Níor againne ach fágtha amháin de '_____' dheirfiúr againn.

DÓNALL: Beidh '_____'

BRIDIE JOE: Mise, mise agus Eileen agus Sarah '_____' '_____' ag caitheamh '_____' amháin a dhul amach.

DÓNALL: An bhfuil sin amach ar rud doirn '_____'

BRIDIE JOE: Amach ag an doirn. Aye.

DÓNALL: Agus thiocfadh siad amach thíos agus thiocfadh ansin go dtí port úr, a b'é?

BRIDIE JOE: Thíos é, thíos i bPort Arthur.

DÓNALL: Port Arthur.

BRIDIE JOE: Shiúlfadh tú suas go bun an bhealaigh mhór, uaire, déarfainn sin. Cosnochta. Aníos ansin cosnochta '_____' broga '_____' leabaí. Dhearathas '____+' do bhrog ansin an siúlóid síos ar ais. Oh, ní, ní raibh, ní raibh broga ar bith ort ar

scor ar bith i rith an tsamhraidh. Istigh an `_____`, bhí tú ag dul, ag dul na scoile cosnochtas. Amuigh ag buachailleacht cosnochta.

DÓNALL: An mbeadh `_____` `_____` sin a bheith ansin ag deireannach a Bhrídie?

BRIDIE JOE: Oh buíochas de Dhia, ní raibh muid ocras ariamh.

DÓNALL: But, níl an bhfuil a fhios agat, b'fhéidir tá `_____` mar sin agus.

BRIDIE JOE: Oh, l'óibre thart isteach `_____` sé, `_____` dinnéar réidh fá, píosa breagh (breá nó brí) do na prátaí ar bith a bhí againn. Ní raibh mórán againne ar scoth, mar. Dóigh ceart go féin i `_____` thart nó rud mar sin.

DÓNALL: Tíocfadh cúpla báid amach ag ama.

BRIDIE JOE: Curacha (corraí?) a bhí acu.

DÓNALL: Corraí.

BRIDIE JOE: Corraí. Currach agus amach ag dul'. Oh, thíocfadh leat `_____` abhaile féin leis an mbád. Theaghlach leo féin.

DÓNALL: `_____` +'

BRIDIE JOE: Theaghlach féin. Aye. Oh sin an dóigh a raibh sé. `_____` isteach agus amach ann. Aye. Ag éirí teacht amach ann. Ansin agus ansin Dónal Ó Bhaoill amach. B'fhéidir uair na faire amach, bhíodh sé ró-gharbh. Rachainn siar go dtí na statues, déarfainn paidreacha aniar ag an statue.

DÓNALL: Bhíodh sin é?

BRIDIE JOE: Aye. Cuireann statues siad suas i mBaile an Iar.

DÓNALL: Sea.

BRIDIE JOE: Sin an t-`_____' a bhain na statues suas. Ráiteas. Siar ansin. Chuir siad isteach an `_____' aniar ansin. Agus i rith October, rachadh siad siar isteach ansin na paidreacha a ráite achan tráthnóna. Dhéarfainn (?) siad. Éirigh barr a haghaidh, go díreach. Aye.

DÓNALL: So, sibh gearrtha ach mar a dúirt tú cúpla seachtain uair amháin agus droch `_____'

BRIDIE JOE: Trí seachtainí iomláin, gan siopa. But, buíochas de Dhia, ní raibh ocras ar bith ann.

DÓNALL: Nó.

BRIDIE JOE: Ní raibh ach.

DÓNALL: Ach creidim go `_____' sin taobh amuigh agus stór déanta agaibh.

BRIDIE JOE: Oh, chaithfeá, chaithfeá stór a bheith istigh againn.

DÓNALL: `_____' agus muna nimhneach `_____'

BRIDIE JOE: Oh, sin le Dia. Brathann sé `_____' de dhíobháil ort. Chaithfeá rud a bheith istigh fada agat. Bhuel an t-am sin málaí, thuas an málaí/ballaí pluis (?) málaí. Na rudaí fá choinne cearca go mine (=min) buí is/agus bail`_____'a `_____' is deireadh. Málaí uilig. Aye. `_____' an lae d'iompar mise na málaí sin aníos ón céidh suas igo dtí an teach. Ocht clocha mheáchain (8 stone weight) a `_____' seo rud.

DÓNALL: `_____+', sea.

BRIDIE JOE: Bhí mé i roinn, aye. Tá cnoc, tá cnoc inniu oraibh `____+'

DÓNALL: Dia sábháil, a Bhrídie.

BRIDIE JOE: Eh?

DÓNALL: D'obair tú crua `____'`

BRIDIE JOE: D'obair mise crua, really. D'obair mé féin crua agus mé féin a bhí a dhéanamh. MUMBLE `____'` ní raibh m'athair ábalta é a dhéanamh. Bhí Mary ar shiúl. Síos ansin, b'fhéidir, sa n'____', tá cruinniú, bhíodh `____+'` agus torcadh (?). Caitheadh suas `____'`. Anois tá `____+'` de dhíth ort.

DÓNALL: Sea, a chaitheamh suas.

BRIDIE JOE: A chaitheamh suas, fá choinne an asal a thabhairt síos, fá choinne carr a dhul suas. Agus `____'` Éamonn tiarálaí anuas. Easter Monday a bhí ann. Éamonn ag dul amach ag an damhsa `____'`. Bhí sé garbh. Rachadh sé amach ag an damhsa. Oh, `____+'` mé leat. `____+'` Bhí sé lán sloinneadh uilig go léir. Mise ag teacht suas `____+'` amach suas tigh Nellie so mo `____'` anuas ansin. Sin mo aunt thuas, amach ag `____'`. Thuas ansin, siar ag an damhsa ansin. San oíche sin.

DÓNALL: Agus d'imigh uilig ag an damhsa.

BRIDIE JOE: Eh?

DÓNALL: D'imigh tú `____'`

BRIDIE JOE: B'éigean domh damhsa ina aois. Shiúlfá siar ansin. Now, níl a fhios cá háit a bhfuil damhsa i Doirí Beaga, now. Thuas i Middletown a bhí an damhsa. Nuair a bhí sí ar shiúl, anuas ar ais ar maidin. Agus d'fhág tú chomh maith ag na damhsaí,

chaithfeá siúl síos `_____´ thíos i bPort Arthur agus bheadh tú isteach an `_____´ ar a ceithre a chlog ar maidin. Isteach an oileán. Ní raibh mhinice a fháil amach. Sé pingin a chur isteach ag na damhsaí `_____´.

DÓNALL: Jesus, bhí sin `_____´+´

BRIDIE JOE: Agus. Nora. Chaithfeá fhad `_____´. Chaithféa dá shuíl a bheith cinnte amach as `_____´ So, so that we had deich pingin. Oh anois. Aye, oh bhí am crua againn really.

DÓNALL: `_____´ a bhí.

BRIDIE JOE: But, buíochas de Dhia, níl muid ocras, because that was the main thing `_____´+´, ní raibh ocras ar bith orainn. Aye, sin an rud, so.

DÓNALL: Inis domh Bridie ansin, rachaidh muid ar ais, d´imigh muid an scéal nuair a bhí tú ar an Lagan `_____´.

BRIDIE JOE: Aye.

DÓNALL: Chaithfí sin a/an roinn nuair a d´fhág tusa an lá sin i Leitir Ceanainn, d´fhág tú do mháthair ina seasamh. Chaithfidh sé a dhul crua ort.

BRIDIE JOE: Níl crua ar bith/ariamh orainn. An cineál duine a táimse, ah suas go barr an Earagáil anois, `_____´ `_____´ anuas ansin.

DÓNALL: Sea.

BRIDIE JOE: Níor cruaiigh ormsa áit ar bith. Never. Ní raibh. Cruaiigh am ar bith orm. But bhí tú ag fanacht ar an lá ábalta a theacht ar ais.

DÓNALL: ` _____ '

BRIDIE JOE: Lá abhus i Leitir Ceanainn, l'é a bheith fheiceáilt. Aye.

DÓNALL: ` _____ ' ní ` _____ ' tusa ansin níos mó.

BRIDIE JOE: Ní fheiceáil i sé mhí.

DÓNALL: Ar scríobh tú ná...

BRIDIE JOE: Oh, not at all. Ní raibh fón ` _____ ', you know. Fón ` _____ ' ar an oileán. Níor scríobh nó dhath ar bith, nuair a bhí tú thuas ansin.

DÓNALL: Oh, níor scríobh?

BRIDIE JOE: Oh, no, nó. Ní raibh mé ` _____ ' a scríobh duine ar bith de déir am a d'fhág gur scríobh sin/siad abhaile ar chor ar bith. Was se mhí go díreach, ansin agat. Bhi a fhios agat go raibh sé mhí le déanamh agat and that's, sin an dóigh a raibh sé go díreach. Aye, aye.

DÓNALL: Bhí sé tréan go leor.

BRIDIE JOE: Ah, bhí sé crua. Bhí sé crua. Lagan crua.

DÓNALL: Sea. Chruinnigh tú an ` _____ ' fosta.

BRIDIE JOE: Oh chruinneofá cinnte ` _____ ', aye.

DÓNALL: An bhfuil a fhios agat, cad é ann saol rud iomlán úr.

BRIDIE JOE: Oh, that's. Sin an dóigh a raibh sé.

DÓNALL: But sin nach raibh mórán '_____' agat, dá mbeadh?

BRIDIE JOE: Ní raibh crap ar bith agam. Bhí mo mháthair, mo mháthair iontach

DÓNALL: Cliste

BRIDIE JOE: Bhí sí, bhí sí cliste, really. Bhuel anyway, foghlaim focail Béarla dúinne nuair a bhíodh muid beag. Bhí níos mó Béarla againne ná bhí a gcuid, ar '_____' do na muintir an oileán ar scor ar bith.

DÓNALL: Yeah (?), I know.

BRIDIE JOE: Aye.

DÓNALL: Bhí a fhios aige cad é a bhí '_____' + '.

BRIDIE JOE: Bhuel, bhí mo mháthair thall i nGlaschú fosta. Bhi sí ag obair san am i '_____' + '. Thall i Moss Park a bhí sí.

DÓNALL: An raibh?

BRIDIE JOE: Bhí.

DÓNALL: Bhí sí ina cailín óg.

BRIDIE JOE: Céad. Céad, em, chogadh, bhí sí thall '_____'.

DÓNALL: Sea.

BRIDIE JOE: Nuair a mise `_____'. Murder a bhí ann `_____', sea a dúirt sí. Dearadh (rinneadh? dhéanadh) ammunition a bhí siad. Aye. Sin a bhí sí ag déanamh thall ansin. Aye. B'fhéidir mar a raibh sí in áit `_____` in thall.

DÓNALL: No.

BRIDIE JOE: `_____+' thall ansin agus.

DÓNALL: Pósadh ansin, fear `_____` an oileán. Aye.

BRIDIE JOE: So, má tá do haghaidh ceann go léir iascaireacht amuigh `_____+'

DÓNALL: Oh, bheadh, Bheadh siad ag iascaireacht bradáin agus. `_____` bradáin agus p`_____` acu an t-am sin. Scadáin sa gheimhreadh acu.

BRIDIE JOE: Sea.

DÓNALL: Maith iascaireacht scadáin sa gheimhreadh.

BRIDIE JOE: Bhí lear, bhí tréan éisc ansin `_____`

DÓNALL: Oh, bhí iasc a `_____`. Ní raibh ach bádaí ann agus ní raibh na bádaí go mór.

BRIDIE JOE: Ní raibh?

DÓNALL: Ní raibh.

BRIDIE JOE: Trawlers mhór anois atá ann.

DÓNALL: Sea.

BRIDIE JOE: In áit scríop(?) acu.

DÓNALL: Tá siad ag scrupall uilig '_____' ar shiúl '_____'

BRIDIE JOE: Tá, tá. Tá deireadh shúil (?) '_____'

DÓNALL: So, Bridie. Well rachaidh muid anois arís, caithfidh tú ansin cúpla shéasúr a bhí tú amach sa sean rábáil mar a dúirt tú '_____' sé mhí amuigh sa '_____'. But ar fhan tú ag duine amháin?

BRIDIE JOE: Níor fhan.

DÓNALL: Cúpla séasúr?

BRIDIE JOE: (--) D'fhan mé Barton Woods dhá shéasúr.

DÓNALL: Sea. Bhí sé sin go breá, though?

BRIDIE JOE: Bhí sé sin alright. Ní raibh sin. Sin '_____' iontach ocras mar a deirimse.

DÓNALL: An b'é?

BRIDIE JOE: Aye, sea.

DÓNALL: Go holc sin?

BRIDIE JOE: Aha. Bhí sí. Uair a tá mé thuas, thuas in Omagh, mo dhéanfadh i mo chroí thíos or thuas ansin. Agus d'imigh anall go Glaschú mé féin agus Sarah agus Eileen, ach dhá mhothú a bheadh acu. D'imigh muid anonn, 1947 anonn go Glaschú.

DÓNALL: Cad é a rinne sé amach go bhfuil sibh ag imeacht?

BRIDIE JOE: Imeacht. Aye. Bhí mé isteach abhaile an t-am sin go raibh mé ag imeacht. Na daoine ar a '_____' níos mó airgead air, níos mó airgead i nGlaschú agus sin ag '_____'

DÓNALL: Sea agus go raibh siad ag obair agus imeacht.

BRIDIE JOE: Aye, imeacht. Isteach an restaurant thall ansin an t-am sin a raibh muid. Ag obair sa restaurant.

DÓNALL: Bhuel, bhí an cogagh ag dul?

BRIDIE JOE: No, no. Bhí an cogagh thart.

DÓNALL: Bhí an cogadh thart.

BRIDIE JOE: An cogadh thart.

DÓNALL: A bhí.

BRIDIE JOE: Rachadh seachtain 45?

DÓNALL: Dtigtear ar a cúig, sé mhí go raibh sé thart.

BRIDIE JOE: Aye, that's right, aye.

DÓNALL: Agus tréan oibre/oibrí thart, was there?

BRIDIE JOE: Oh, bhí an oibre. Istigh an restaurant a bhí muidne ag obair.

DÓNALL: Sea.

BRIDIE JOE: Bhí muid ag obair istigh an restaurant. Bhí beirt againn i restaurant amháin agus bean eile sa restaurant eile. Bhuel le firm/fear amháin na restaurant bia '_____' é. Trí restaurant acu. '_____' d'ímigh mé síos go Singer síos an Clydebank ansin. Mé tamall thíos ansin.

DÓNALL: Cad é/cén ceann a bhí tú ag déanamh nuair a bhí ... '_____'

BRIDIE JOE: Páistí aníos/níos '_____' dá machines/meaisín(s).

DÓNALL: Meaisín faoileála?

BRIDIE JOE: Faoileálann aye, Singers.

DÓNALL: Sea. Tuigim anois.

BRIDIE JOE: Aye, sin an páirt a bhí muid ag deanamh thíos ansin.

DÓNALL: Agus, cad é mar a bhí sin a Bhrídie? An raibh dúil agat ann?

BRIDIE JOE: Oh, bhí sé. Bhí trop bocht istigh ann. Bhí sé amaideach. Trop a bhí ann leis na meaisín(s)/machines. Déarfainn páirtiú '_____' muidne.

DÓNALL: Sea.

BRIDIE JOE: But, '_____' go bliain ann. Ansin d'fhág mé sin. Ansin chuaigh mé síos go Paisley ansin. Síos go Coach Mills. Bhí sin maith.

DÓNALL: Cad é cineál a bhí tú a dhéanamh ansin, a Bhrídie?

BRIDIE JOE: Snáth. Suas, an bhfuil a fhios agat spóilíní (bobbins) spóil (spools)

DÓNALL: Caithfidh sé gur rud iontach a bheadh ann ansin.

BRIDIE JOE: *Eh?*

DÓNALL: Caithfidh sé gur rud iontach a bheadh ann ag tabhairt amach coirp go tír mor.

BRIDIE JOE: *Aye*, bhuel fuair, fuair m'athair bás Dé Domhnaigh. Agus níor cuireadh go dtí Déardaoin é. Ní raibh muid ábalta teacht amach. Bhí sé ró-gharbh. Bhí sin go díreach dhá mhí sular Joe s'againne ann. Fuair sé bás in *January*, bhí Joe ann in *March*. Agus lá garbh a tháinig siad amach fosta. Tá cuid acu ní dheachaigh siad isteach ar ais. Agus bhí siad ag gabháil a thabhairt an corp amach as an teach, agus ag gabháil a chur isteach, isteach i mbóitheach é, *you know*. Ar eagla go dtiocfadh boladh.

DÓNALL: Tá a fhios agam, sea.

BRIDIE JOE: So, buíochas de Dhia, fuair siad amach é.

DÓNALL: Fuair siad amach. *Oh*, bhí, bhí sé garbh go fóill.

BRIDIE JOE: *Aye*, bhí sé garbh, bhí. Bhí sé garbh. Bád seoil a bhí acu. Thug siad síos bád seoil agus thug siad amach é. *Aye*.

DÓNALL: Jesus, bhí sé crua go leor orthu.

BRIDIE JOE: Arú, bhí sé cruá. Na hoileán cruá i do chónaí orthu. Bhí sé *alright* a fhad agus nach raibh a dhath contráilte nó dhath ar bith. *But*, buíochas de Dhia, ní cailleadh páistí ariamh ná a dhath mar sin.

DÓNALL: *But*, ansin mar a dúirt mé fá na tórraimheacha, an bhfuil a fhios agat, ba rud iontach a bhí ann.

BRIDIE JOE: *Aye, aye.*

DÓNALL: Ní raibh teach pobail istigh agaibh.

BRIDIE JOE: Ní raibh.

DÓNALL: Ní raibh reilig istigh *so*.

BRIDIE JOE: Ní raibh reilig nó dhath istigh, *no*. Amach ó chaitheadh deireadh a chur i Machaire Gathlán.

DÓNALL: Sea.

BRIDIE JOE: *Aye*, agus iad a bheith ag iompar aníos ón chéidh suas go dtí an reilig. Anois, ní iompróidh siad dhath ar bith anois. *Aye. Aye.*

DÓNALL: Tá cuimhne agat ar na rudaí sin?

BRIDIE JOE: Oh, tá cuimhne agam ar na rudaí sin. *Aye, aye.* Tá cuimhne agam ar sin. Na corpannaí ag teacht amach mar a dúirt an fear eile. *Aye. But*, níl. Tá droch chuimhne amach agamsa. Agus tá a fhios agam go bhfuil droch chuimhne agam. Tá, tá rudaí a *happenáil* istigh ar an oileán ar cheart domsa cuimhne a bheith agam orthu nuair nach bhfuil cuimhne agam orthu. *You know?* Bliantaí nár, atá cailte

agam mar a dúirt an fear eile. Agus deirim liom féin “Oh, tá mé a chailleadh”, *but* an t-am agam a chailleadh anois *but*.

DÓNALL: Níl, bhí tú fhad ar shiúl, a Bhrídie.

BRIDIE JOE: Bhí, sin an rud. Bhí tú fhad ar shiúl fosta.

DÓNALL: Is iomaí rud a imeothas as do cheann, nuair atá tú ar ais.

BRIDIE JOE: Agus ansin, an t-am sin a bhfuair tú ó do mháthair ag inse scéaltaí duit. Agus, ní raibh dhath iontu sin insna scéaltaí sin ar chor ar bith. Sean scéaltaí. Anois, déarfá. Nach mairg nár éist mé leo. Déarfainn anois, an bhfuil a fhios agat sean rudaí a bhí ag dul an t-am sin nach mairg nár éist mé leo. Is iomaí uair a deirim sin.

DÓNALL: Is iomaí ceann a bheadh aici. Creidim.

BRIDIE JOE: Oró, bheadh sean scéaltaí uilig acu sin. *Aye*. Bheadh. Na sean daoine. *But*, an mhuintir atá ag gabháil anois. An bhfuil a fhios agat, in cúpla bliain eile, ní bheidh a fhios acu a gcuid *cousins* féin ní amháin a dhath eile.

DÓNALL: Níl suim acu.

BRIDIE JOE: Oh, níl, níl suim acu. Níl suim in daoine anois ar chor ar bith.

DÓNALL: *Yeah*.

BRIDIE JOE: Níl suim in daoine anois an dóigh a raibh fada ó shin.

DÓNALL: Agus, b'éigean domh anois an doigh a bhfuil muid ag caint fa lucht an oileán, *you know*, ag teacht amach go tír mór. Thiofadh lear acu anseo '_____' an bhfuil a fhios agat?

BRIDIE JOE: An chuid is mó '_____' theacht anseo.

DÓNALL: Sea. '_____' ansin go '_____' eile a fheiceáil(t) amach.

BRIDIE JOE: Aye, amach '_____' de, *aye, aye*.

DÓNALL: Agus, creidim go bhfuil an talamh go measa nó raibh rais'_____'

BRIDIE JOE: Bhuel, bhí '_____' bhí dath againne leis an Luinneach ó Nellie thuas in '_____' Luinneach, *you see?*

DÓNALL: Sin é.

BRIDIE JOE: Ah, tuas (thuas) '_____' i Luinneach de. Fuair sí bás agus '_____' amach as an áit. '_____' den áit a raibh a fhios agat. Sin é an dóigh a riabh sé.

DÓNALL: Agus an bhfuair sibhse amach an eolas an áit a bhfaigheadh sibh/siad (?)'_____' +'